

Sociala berättelser

Problem inom det sociala interaktionsområdet är en del av diagnoskriterierna för personer med Asperger syndrom. När barnen är små söker de sig ofta till vuxna i sin närhet av olika skäl. Ett av dem är att de vuxna inte bryr sig om det avvikande beteendet på samma sätt som kamraterna i skolan. Men det kan också bero på att den vuxna passar bättre att diskutera, eller hålla en monolog för, specialintresset. Ett problem är att de inte förstår de oskrivna regler som finns i ett socialt umgänge. Det är inte ovanligt att de utan förvarning påtalar den andres utseende eller annat som de själva tycker är annorlunda. När personer med Asperger får dessa regler klart för sig så blir de ofta väldigt bokstavliga i dess tolkning och håller sig till dem in absurdum. Lätt faller de in i rollen som klassens polis och är de som alltid skvallrar på kamraterna. De förstår inte och kan heller inte tolka sina kamraters ogillande men i vuxen ålder kan medvetandet om att inte passa in och utanförskapet bli uppenbart. Människor som inte känner dessa personer uppfattar dem ofta som oförskämda och mycket udda, därmed drar de sig undan från dem också.

För att förhindra att det blir alltför tokigt som ovan kan man använda sig av sociala berättelser.

Sociala berättelser eller meddelanden är ett utmärkt sätt att kommunicera på till personer med Npf – funktionshinder. Fördelen är att det som är skrivet finns kvar och de kan ta fram lappen igen för att påminna sig om vad som är lämpligt i en viss situation. Man får tänka på att det inte är så avancerat att skriva dessa. Erfarenheten från bostadsgruppen är att man som personal gör det för svårt för sig och istället låter bli att skriva. Men man måste också ha koll på vilken nivå personen är. Ett sätt kan vara att man istället skriver ett antal meningar som man senare diskuterar med personen. Det som kan hända annars är att personen inte förstår innebörden i det man skrivit men har läst materialet. Frågar man då personen om den har läst så får man ett jakande svar även om läsförståelsen var noll. Diskuterar man det skrivna kan man via den vägen komma åt hur personen tänker och kan därmed lära sig att skriva bättre och på ett sätt som personen kan tillgodogöra sig. Det är ett stort problem i arbetet med personer med Asperger att de läser obehindrat och använder fler ord än de förstår. Andra sätt att använda dessa metoder kan vara att man skriver på en white board

tavla och diskuterar med personen. Där är fördelen att man kan illustrera det man försöker informera personen om.

Man brukar dela upp en social berättelse i dessa funktioner.

Beskrivning: Beskriv objektivt var situationen äger rum, vilka som är inblandade, vad de gör och varför.

Perspektiv: Beskriv och förklara de andra personernas reaktioner och känslor i en viss situation.

Direktiv/redskap: Förklara vad personen förväntas göra eller säga.

Kontroll: Utveckla strategier för att hjälpa barnet att komma ihåg vad det ska göra eller hur det ska tolka situationen. Förslagen kommer ofta från personen själv, där det också kanske kan få med sitt specialintresse.

Exempel på Social berättelse

Ibland när jag sitter och jobbar får jag problem (*Beskriver situationen*).

Det är när jag har svårt att förstå mina uppgifter. Då vill jag ha hjälp genast. Anna har många att hjälpa (*Förklarar situationen*).

Det är flera av mina kompisar som har problem. Hon hjälper dom.

Jag blir arg. Jag skriker och blir sur. (*Personens reaktion*)

Jag vill att ANNA ska komma och hjälpa mig. NU! GENAST!

Klasskompisarna tycker att jag stör och bär mig konstigt åt. De blir arga på mig (*Andras reaktioner*).

ANNA blir arg, mina kompisar blir arga. Jag måste försöka lära mig att vänta. Jag kan tänka; "ANNA kommer snart till mig."

Medan jag väntar jobbar jag med en uppgift som jag kan i extraboken. Så gör mina kompisar också (*Ge alternativ/redskap*).

Jag måste försöka förstå att jag ska vänta.

Vänta måste mina klasskompisar också.

Skolan blir roligare, klasskompisarna och ANNA gillar mig. (*Positiv avslutning*)

Jag blir glad istället för ledsen, arg och sur.

Här nedan finns en i punktform utformad mall för hur man kan skriva. Spar alltid det ni skrivit och se till att personen som skall läsa dem läser dem upp till tre gånger.

- Påverka känslor och låsningar.
- Rädsla, aggressivitet, tvång och fixeringar.
- Tydliggör regler, normer och förändringar.
- Förklarar sociala situationer.
- Konkretisera abstrakta sociala situationer
- Beskriva situationer på ett realistiskt sätt.
- Beskriva individens reaktion.
- Beskriva andras reaktion.
- Lära in ett adekvat beteende genom att ge ett alternativt redskap att hantera situationen.
- Vara individrelaterat.

- Skrivs i jagform.
- Ha rätt ordval utifrån personens utvecklingsnivå.

- Inte innehålla följande ord.
- Inte.
- Aldrig.
- Alltid.

- Kräver generell kunskap om funktionshindret.
- Kunskap om den enskilda personen.
- Skall vara känd av alla som arbetar i personens närmiljö. Det vill säga boendet
- Läses av individen ett upprepat antal gånger.
- Läses av individen innan problemhändelser.
- Sparas så att det kan läsas vid upprepade tillfällen.
- Går nästan inte att misslyckas med.